

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Wypowiedź ustna: Jakie mogą być postawy ludzi wobec prześladowania? Omów zagadnienie na podstawie fragmentu III części "Dziadów" Adama Mickiewicza i wybranego tekstu kultury

Ks. LWOWICZ

I skądże się tu wzięłeś, Żegoto kochany?

Kiedy?

ŻEGOTA

Dziś mnie porwali z domu, ze stodoły.

[...]

Nie należałem dotąd do żadnego spisku.

Sądzę, że rząd to śledztwo wynalazł dla zysku,

Że się więźniowie nasi porządnie opłacą

I powrócą do domu.

[...]

TOMASZ

Bronić się daremnie -

I śledztwo, i sąd cały toczy się tajemnie;

Nikomui nie powiedzą, za co oskarżony,

Ten, co nas skarży, naszej ma słuchać obrony!

On gwałtem chce nas karać - nie unikniemy kary.

Został nam jeszcze środek smutny - lecz jedyny:

Kilku z nas poświęcimy wrogom na ofiary,

I ci na siebie muszą przyjąć wszystkie winy.

Ja stałem na waszego towarzystwa czele,

Mam obowiązek cierpieć za was, przyjaciele;

Dodajcie mi wybranych jeszcze kilku braci,

Z takich, co są sieroty, starsi, nieżonaci,

Których zguba niewiele serc w Litwie zakrwawi,

A młodszych, potrzebniejszych, z rąk wroga wybawi.

[...]

Ks. LWOWICZ

Bracia, kto wie, ów więzień może jeszcze żyje;

Pan Bóg sam wie tylko i kiedyś odkryje.

Ja, jak ksiądz, pomodłę się [...]

ADOLF

Zmówże i po Ksawerym pacierz, jeśli wola;

Wiesz, że on, nim go wzięli, w łeb sobie wystrzelił.

FREJEND

Łebski! - To z nami uczyły wesołe on dzielił,
Jak przyszło dzielić biedę, on w nogi ze świata.

[...]

FELIKS

[...] Chociaż serce pęka,
Feliks będzie wesoły i będzie piosenka.

(śpiewa)

[...]

W minach kruszec kując młotem,

Pomyślę: ta mina szara

Tu żelazo. - Z niego potem

Zrobi ktoś topór na cara

[...]

PYTANIE 1

Sformułuj tezę interpretacyjną.

ODPOWIEDŹ

Po przeanalizowaniu powyższego fragmentu stwierdzam, że postawy ludzi wobec prześladowania, z jakim się spotykają, mogą być różne.

.....

PYTANIE 2

Jak zbudowany jest utwór?

ODPOWIEDŹ

Jest to dramat. Utwór zbudowany jest z dialogów.

.....

PYTANIE 3

Określ czas akcji.

ODPOWIEDŹ

Wydarzenia rozgrywają się o północy, w wigilię Bożego Narodzenia 1823 roku.

PYTANIE 4

Określ miejsce wydarzeń.

ODPOWIEDŹ

Wydarzenia rozgrywają się w Wilnie, w celi klasztoru bazylianów zamienionego na więzienie.

.....

PYTANIE 5

Określ znaczenie sceny w kontekście całego utworu.

ODPOWIEDŹ

Bohaterami tej sceny są polscy patrioci, skazani za swoją działalność na więzienie. To działacze Towarzystwa Filomatów i Towarzystwa Filaretów.

PYTANIE 6

Przedstaw sytuację opisaną w tym fragmencie.

ODPOWIEDŹ

Głównym tematem, wokół którego toczy się rozmowa bohaterów jest sytuacja, w jakiej się znaleźli. Żegota wspomina, że chociaż nie brał udziału w żadnym spisku, to znalazł się w więzieniu. Jednocześnie ma nadzieję na rychłe opuszczenie tego miejsca. Tomasz proponuje, aby ci, którzy nie mają rodzin, są starsi wiekiem wzięli na siebie winę i w ten sposób umożliwili innym odzyskanie wolności. On sam tak właśnie zamierza postąpić. Ksiądz Lwowicz to człowiek o głębokiej wierze. Ważną rolę w jego życiu odgrywa modlitwa, którą chce ofiarować także za innych. Z kolei Frejend jest człowiekiem wesołym, towarzyskim i swoimi żartami chce rozweselić przyjaciół. Dla Feliksa siłą jest pieśń, w której wyraża swój gniew przeciw carowi.

Tym opowieściom towarzyszą rozmaite emocje.

PYTANIE 7

Wskaż inny tekst kultury.

ODPOWIEDŹ

A. W filmie "Zamach" w reżyserii Jerzego Passendorfera ukazana została sytuacja w okupowanej Warszawie. Jest rok 1944. W mieście trwają łapanki i egzekucje wykonywane na mieszkańcach. Dowództwo AK wydaje rozkaz usunięcia Franka Kutschery, który był Dowódcą SS i Policji na dystrykt warszawski. Grupa konspiratorów pod dowództwem "Czarnego" przygotowuje plan zamachu. Zdają oni sobie sprawę z ogromnego niebezpieczeństwa, ale są gotowi podjąć to ryzyko. Cel został osiągnięty, jednak młodzi spiskowcy ponoszą duże straty.

PYTANIE 8

Jaki jest wniosek?

ODPOWIEDŹ

Ludzie nie zgadzają się z prześladowaniem. Zawsze będą podejmować takie działania, aby odzyskać wolność. W tym celu są gotowi narażać nie tylko swoje zdrowie, ale i życie.